УДК 005:631.11:004 **DOI**: https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-17

Курепін В. М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету, Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4383-6177
e-mail: kypins@ukr.net

Іваненко В. С., здобувачка вищої освіти факультету менеджменту, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна
e-mail: valeria857@ukr.net

Взаємодія місцевих органів влади та засобів масової інформації як фактор реалізації інформаційної політики при надзвичайних ситуаціях

Анотація. *Формування правової держави в Україні, розширення гласності, розвиток демократизації висувають перед органами влади, у тому числі місцевими, налагодження взаємодії органів влади з засобами масової інформації при виникненні та ліквідації надзвичайних подій та ситуацій. На жаль, мали/мають місце в окремих випадках на місцевому та регіональному рівні несвоєчасна подача інформації. Є випадки коли актуальна інформація подається не завжди об'єктивно або не в повному обсязі.*

В умовах побудови правової держави це негативно впливає на своєчасне інформування, як зацікавлених осіб міських/обласних органів влади, керівників об'єктів господарювання та населення, які опинилися в зоні дії негативних факторів надзвичайних подій та ситуацій. Від своєчасної інформації залежить прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення запобіжних заходів від органів виконавчої влади та формувань цивільного захисту обласної підсистеми єдиної системи цивільного захисту населення і територій; проведення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Інформаційна взаємодія суттєво впливає/ускладнює підготовку і подання до відповідних органів влади (державних, обласних, місцевих) відповідних документів на відшкодування збитків коштами із резервних фондів.

Ефективна діяльність у взаємодії органів державної влади та засобів масової інформації набуває особливого значення на правове виховання населення, спрямованого на формування у громадян знань законів, нормативно-правових актів, які необхідні їм у конкретних практичних ситуаціях, розуміння єдності прав і обов'язків, поваги до законів, непримиренності до будь-яких правопорушень та відмови від виконання своїх прямих конституційних обов'язків.

Ключові слова: *мас-медіа; органи влади; захист населення; взаємодія; демократична свідомість.*

Kurepin Viacheslav, Candidate of Economic Sciences, docent, Associate Professor of the Department of Vocational Training Methodology Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Valeriia Ivanenko, student of higher education Faculty of Management, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Interaction Between Local Authorities and the Media as a Factor in Implementing Information Policy in Emergency Situations

Abstract. Introduction*. The formation of the rule of law in Ukraine, the expansion of transparency, and the development of democratization put forward the task of government bodies, including local ones, to establish interaction between government bodies and the media in the event of the occurrence and elimination of emergency events and situations. Unfortunately, there are some cases where information is not provided on a timely basis at the local and regional levels. There are cases when relevant information is not always provided objectively or in full.*

In the context of building a rule of law state, this negatively affects the timely provision of information to interested parties, such as city/regional authorities, managers of business entities, and the population who find themselves in the zone of influence of negative factors of emergency events and situations. Timely information is essential for making informed decisions on implementing preventive measures by executive authorities and civil defense units of the regional subsystem of the unified system of civil defense of the population and territories; conducting rescue and other urgent work to eliminate the consequences of emergencies. Information interaction significantly affects/complicates the preparation and submission to relevant authorities (state, regional, local) of relevant documents for compensation for losses from reserve funds.

Effective interaction between state authorities and the media is of particular importance for the legal education of the population, aimed at forming among citizens knowledge of laws, regulatory legal acts that are necessary for them in specific practical situations, understanding of the unity of rights and obligations, respect for laws, intransigence towards any offenses and refusal to fulfill their direct constitutional duties.

[1]**Стаття надійшла до редакції**: 25.12.2024
Received: 25 December 2024

Purpose*. Over the past decades, large-scale transformations have been taking place in all spheres of public life, including the formation of a single information space, which provides constant access to information and communication channels and makes the problem of interaction between state authorities and the media relevant, especially in emergency situations. Today, when the quality of life of a society is determined by the degree of its awareness and democratic consciousness, the question of the relationship between the state and the mass media takes on special importance.*

Conclusions*. Characterizing the main properties of the interaction between local governments and the media, we note that their cooperation is a system of coordinated and interconnected relations in terms of purpose, time, and place on issues of civil protection of the population and territories from emergencies of a natural and man-made nature. Both the mass media and local authorities perform different, but equally important, tasks for society. But well-established interaction between them, while ensuring freedom of speech and the best professional standards, will always be in the public interest, especially in times of emergency.*

Analysis of the regulatory framework allows us to identify a number of principles that underlie the interaction of local governments and the media in preventing and eliminating emergencies. They still need to be investigated by the authors in the future.

Keywords: *mass media; government bodies; population protection; interaction; democratic consciousness.*

JEL Classification: *M 11*

Постановка проблеми. Від взаємодії державної влади та засобів масової інформації (ЗМІ) багато в чому залежать темпи розвитку громадянського суспільства та політичної системи в цілому. Сьогодні, у державній владі України як на центральному, так і на регіональному рівнях відсутня ціла інформаційна політика. Це впливає не тільки на взаємовідносини з ЗМІ, але і на хід демократичних перетворень, що призводить до зниження рівня загальної культури суспільства. Дані обставини вимагають дослідження інформаційного курсу держави, що дозволить виробити визначену політику, яка сприяє оптимізації взаємозв'язку влади із засобами масової інформації, зокрема в умовах надзвичайних ситуацій.

Ключовим фактором оптимізації державного управління при трансформації відкритого інформаційного простору є ефективна взаємодія органів влади і засобів масової інформації. Це одна з основних умов успішної реалізації державної інформаційної політики держави, особливо в умовах взаємодії влади з засобами масової інформації у надзвичайних ситуаціях. Основною темою статті є розгляд найбільш помітних проблем у взаємовідносинах органів влади із засобами масової інформації та пропозиція шляхів їх подолання в умовах надзвичайних ситуацій. Обраний нами напрямок дослідження охоплює аспекти суспільного розвитку, без вивчення яких неможливо розкрити найбільш повно коло проблем, пов'язаних з діяльністю засобів масової інформації у взаємозв’язку з органами влади в умовах виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Для сучасних умов в яких опинилася Україна тема актуалізації взаємозв’язку органів влади та засобів масової інформації є актуальною. Мас-медіа розширюють можливості участі населення у владі та дозволяють включити Україну у світове співтовариство нових інформаційних комунікацій. Техніко-технологічні реалії сучасного суспільства перетворюють засоби масової інформації з інструментів, контрольованих владою, в самостійну силу, що вимагає перегляду їх місць і ролі в суспільстві.

З огляду перерахованих причин питання взаємодії державної влади та засобів масової інформації, зокрема у надзвичайних ситуаціях, представляє великий інтерес для сучасної науки і практики, що і слугує підставою для звернення до дослідження виявленої проблеми науковцями та практиками сучасності, таким як: Барило О. Г., Ключник О.В., Котковський В..І., Шебаніна О.В., Шебанін В.С.

Як відзначають дослідники, які займаються вивченням ЗМІ, в Україні, як на державному, так і на місцевому рівнях, відсутня послідовно сформульована інформаційна політика взаємодії органів влади з ЗМІ при висвітленні подій у разі виникнення надзвичайних ситуаціях. Зауважимо, інформаційна політика - одна з найважливіших складових державного управління [1, с. 183], яка вимагає розробки комплексу заходів щодо регулювання сучасних інформаційних процесів.

Сам феномен інформації досліджено досить глибоко [2, с. 6]. Її природа, роль в процесах управління, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій отримали фундаментальну розробку в дослідженнях таких вчених як: Гусенко А.А., Галунець Н.І., Кормишкін Ю. А., Олійник Т.Г., Прогонюк Л.Ю. Дослідженню взаємодії державної влади та засобів масової інформації присвячено безліч робіт у різних сферах, у тому числі в надзвичайних ситуаціях.

За останні роки накопичено великий емпіричний матеріал. Слід зазначити, з цієї проблеми зачіпаються лише окремі її аспекти, тому необхідна достатня та поглиблена аргументація в доказах різних наукових положень. В мінливих умовах сьогодення проблематика, яка пов'язана з особливостями взаємодії державної влади та ЗМІ в умовах надзвичайних ситуаціях є новою для вітчизняної науки. Одним із прогалин у роботах, присвячених цьому питанню, є відсутність належної уваги до регіонального аспекту проблеми.

Серед авторів, які займаються цими питаннями, слід назвати: А. Васіна, Л. Гордієнко, І. Казанчук, В. Куйбіда, А. Мельник, О. Оболенський, П. Репешко, І. Космина. Але треба наголосити, що досліджень, присвячених безпосередньо взаєминам державної влади та ЗМІ, ще недостатньо. До цього часу не було

вивчено багато питань, пов'язаних із змістом та формами, характером взаємодії, що створюються між владою та мас-медіа. Прогалини у існуючих роботах очевидні - відсутність належної уваги до регіонального та місцевого аспекту проблеми. З цих обставин можна дійти невтішного висновку необхідність подальших наукових досліджень про обрану проблематику.

Формулювання цілей дослідження. За всієї схожості тенденцій розвитку загальноукраїнських і регіональних ЗМІ є необхідність узагальнити наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, які присвятили співпраці органів державного управління з регіональними та місцевими ЗМІ щодо протидії надзвичайним ситуаціям, Незважаючи на схожість тенденцій з-поміж них є й суттєві відмінності, зумовлені особливостями взаємовідносин. З огляду на окремі спроби теоретичного осмислення інформаційних процесів констатуємо відсутність узагальнюючих робіт щодо відносин між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства, у тому числі і при надзвичайних ситуаціях. Необхідність вирішення саме цієї проблеми і визначає мету нашого дослідження, яка полягає в аналізі взаємодії між місцевими органами влади та засобами масової інформації у контексті реалізації ефективної інформаційної політики під час надзвичайних ситуацій на прикладі Миколаївської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. На поведінку людей і діяльність організацій дуже істотно впливає громадська думка, хоча вона й не носить офіційного характеру. В інформаційному полі суспільства, до якого йде у своєму розвитку Україна, багаторазово зростає роль та значення засобів масової інформації. Тому характер взаємодії засобів і органів влади відіграє дедалі важливішу роль при інформуванні громадян, особливо у період дії надзвичайної ситуації.

У цьому проявляється подвійна роль ЗМІ у системі «держава - ЗМІ - громадянське суспільство». З одного боку, ЗМІ об'єктивно більшою чи меншою мірою включені до управлінського механізму державних структур. З іншого, - вони спрямовані задовільнити інформаційні потреби та інтереси як окремої особистості, так і всіх соціальних інститутів громадянського суспільства.

Зокрема, Миколаївська область за складом є мононаціональною і є складовою багатонаціональної держави. Завдання органів влади - забезпечити рівновагу, баланс інтересів, стабільність в суспільстві [3, с. 190]. Рівень розвитку демократії у суспільстві залежить від взаємодії суб'єкту інформаційного простору в системі «органи влади - ЗМІ - суспільство». У зв’язку з актуальністю проблеми узгодження позицій державних та громадських структур, соціальних інститутів та спільнот у інформаційному просторі, яке формує ЗМІ, потребує наукового вивчення.

Є безліч труднощів у вирішенні названої проблеми. Зокрема, особливого значення набуває залежність ЗМІ від засновників, що суттєво впливають на їх орієнтації; обмеження їхнього доступу до інформації, викликане «закритістю» органів влади; недостатньо розробленою правовою основою діяльності ЗМІ тощо.

Сукупність таких факторів призводить до того, що значна частина ЗМІ набуває «закритий» від громадянського суспільства характер, перетворюється на корпоративний, монопольний, монологічний засіб. Характер закритості негативно впливає на обізнаність громадськості та населення про стан довкілля; прилеглих до надзвичайних ситуацій територій; проведення аварійно-пошукових та невідкладних робіт [4, с. 10]; розвиток ситуації щодо погіршення та поліпшення обстановки тощо.

«Закритий» характер ЗМІ може бути використаний в зростаючій суперечності з інтерес та потреб, як органів влади, так і інститутів громадянського суспільства. І ті, й інші можуть пред'явити свої претензії до ЗМІ щодо відсутності об'єктивності при подачі інформації про перебіг подій заангажованості, порушенні етичних норм тощо. З іншого боку саме ЗМІ є дієвою ланкою, яка дозволяє регулювати процеси інформаційного впливу у різних сферах життєдіяльності суспільства та держави.

Таким чином необхідне розуміння категорії «взаємодія» у загальному і конкретному прояві. Це дає зрозуміння властивості, структури та законності її дійсності [5, с. 109], за якими принципами органи місцевого самоврядування можуть взаємодіяти з ЗМІ під час реалізації заходів у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій (НС).

Більшість науковців-дослідників взаємодію органів місцевого самоврядування та ЗМІ визначають, як спільну узгоджену діяльність, спрямовану на досягнення спільної мети, у формах, які не суперечать законодавчим актам України. Взаємодія між органами місцевого самоврядування та ЗМІ визначається як система відносин, яка регулюється нормами конституційного права та підзаконними актами щодо діяльності обох структур.

Швидкі політичні зміни, залежність багатьох ЗМІ на регіональному рівні від бізнесу, мінливі умови близького минулого зруйнували єдиний інформаційний простір. Процеси регіоналізації українських ЗМІ, економічне ослаблення країни ґрунтовно змінили ситуацію на медійному просторі. Зміни та реформи, як у діяльності органів місцевого самоврядування та ЗМІ не змогли суттєво вплинути на формування єдиного інформаційного простору країни. Але забезпечення державної безпеки, подолання кризи та становлення громадянського суспільства вимагає створення єдиної та цілісної інформаційної політики, як на державному так і на регіональному (місцевому) рівнях.

Системоутворюючий фактор інформаційного простору, що буде забезпечувати взаємну узгодженість усіх складових державної політики щодо

взаємодії органів місцевого самоврядування та ЗМІ є декілька засад, таких як:

а) єдине джерело владних повноважень - народ, який надає підстави органам місцевого самоврядування та ЗМІ стверджувати про їх «соціально-політичну єдність»;

б) визначення кола діяльності, віднесених до повноважень, як місцевого самоврядування, так і ЗМІ - питань місцевого значення;

в) систему місцевого самоврядування не можна розглядати «автономно» від системи виконавчої влади [6, с. 99], так саме і місцеві ЗМІ не можна розглядати «автономно» від загальнодержавної системи інформування.

На наш погляд, здійснюючи взаємодію, органи місцевого самоврядування та ЗМІ у сфері надання інформації про запобігання та ліквідацію НС пов'язані між собою організаційними зв'язками, серед яких є питання оперативного управління, нагляду та координації дій та інформації, що видається. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади в межах Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій випливає з Законів України та підзаконних актів, які визначають єдиний регламент інформаційної взаємодії при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Мета такого регламенту удосконалення системи інформування засобами ЗМІ готовності органів управління до ліквідації та мінімізації наслідків при виникненні надзвичайних ситуацій та подій техногенного і природного характеру, виконання запобіжних заходів щодо їхнього впливу на навколишнє середовище. Такий регламент має забезпечити інформаційну взаємодію при виникненні надзвичайних ситуацій, як техногенного, так і природного характеру; не допустити випадків подання до інформаційного простору недостовірної та неузгодженої інформації.

Аналіз особливостей взаємодії органів місцевого самоврядування та ЗМІ дозволяє зробити визначення взаємодії у досліджуваній сфері [7, с. 149]. Це система узгоджених і взаємопов'язаних за часом, місцем та ресурсами правові відносини, що виникають між ЗМІ та органами місцевого самоврядування щодо інформування населення про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

Для вирішення всіх взаємовідносин при виконавчих органах влади діють сектори зв’язків із засобами масової інформації та роботи з громадськістю. Такий сектор, зокрема в Миколаївський області є самостійним структурним підрозділом Головного управління ДСНС України, він є відповідальним за зв'язки із засобами масової інформації та громадськістю та має свої основні завдання:

- надання офіційної інформації про діяльність ГУ ДСНС України, взаємодія із зарубіжними та вітчизняними засобами масової інформації з питань забезпечення пожежної, техногенної безпеки та безпечної життєдіяльності населення;

- оперативне інформування населення про пожежі й інші надзвичайні події [8, с. 42], що сталися на території області, в Україні та за її межами;

- надання відповідної інформації на інформаційні запити населення, тим самим підвищується рівень інформованості населення з питань безпечної життєдіяльності тощо.

Зрозуміло питання взаємодії місцевих органів влади та засобів масової інформації надзвичайно багатоаспектні. Місцеві органи влади та мас-медіа сприяють інформаційної стабільності в регіоні. Взаємодія органів влади та ЗМІ у сфері запобігання та ліквідації НС може бути визначена як досягнення рівня захищеності населення і територій від небезпечних проявів техногенного середовища та природи.

Засоби масової інформації є складовою масової комунікації суспільства, вони несуть у собі різні соціальні ролі, але на жаль, є і така, як дезінтегруюча, роз'єднувальна роль, яка в умовах надзвичайних ситуацій небажана. Тому державна влада, у тому числі і на місцевому рівні, як гарант конституції та головний ідеолог перетворень створює необхідні умови для повноцінного функціонування mass-media, обмежуючи їхню діяльність лише рамками закону. В умовах надзвичайних ситуацій така діяльність може бути виправданою.

Місцеві органи влади та засоби масової інформації займають далеко не останнє місце у різних умовах, також і при надзвичайних ситуаціях. Їх відносини можна визначити як взаємозалежність двох суб'єктів ситуації, яка виникає. Кожен з суб'єктів мають певні інтереси, досягти яких неможливо у відриві один від одного: влада виробляє завдання та стратегію дій, преса ж знаходить прийнятні способи її реалізації. У зв'язку з цим очевидно, що державна влада та ЗМІ безпосередньо впливають на перебіг процесів, багато в чому визначаючи їх спрямованість та ефективність. Це особливо проявляється у невизначених ситуаціях (аваріях, катастрофах тощо) [9, с. 41].

Мас-медіа реалізує інформаційні потреби суспільства та забезпечує загальну комунікацію. В умовах реалізації заходів по ліквідації та мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій це необхідно і важливо.

Впливовість ЗМІ на аудиторію залежить масштабами їх охоплення, технічної ефективності, швидкістю поширення інформації. У суспільстві мас-медіа вже давно набули репутацію достовірних і об'єктивних джерел інформації, особливо в питаннях інформування населення про дії в надзвичайних ситуаціях. Роль ЗМІ у питаннях інформування населення на місцевому рівні, зокрема у Миколаївський області, про події, які пов’язані з

невизначеними ситуаціями та у питаннях поширення знань про необхідне є високою.

Характер взаємодії органів місцевого самоврядування та ЗМІ повинен ґрунтуватися на принципах загального порядку, це основа взаємодії, у тому числі при виникненні НС та захисту населення і територій від її наслідків. Під час взаємодії в умовах настання та ліквідації НС суб'єкти відносин зобов'язані дотримуватись нормативно-правових актів та виданих відповідно до них підзаконних актів. Будь-яка взаємодія повинна будуватися при дотриманні принципу законності [10, с. 392].

Як бачимо, комунікативні функції мас-медіа допомагають їм у взаємодії з місцевими органами влади. Мас-медіа є рупором права громадян вільно висловлювати своїх поглядів. Також засоби масової інформації є основним джерелом інформації про те, що відбувається у місцевості де вони проживають, про те, що відбувається у світі та може вплинути на їх безпеку життєдіяльності.

Мас-медіа повинні виконувати ще одну роль - незалежних спостерігачів, які так чи інакше будуть контролювати органи виконавчої влади та місцеві сили єдиної державної системи цивільного захисту. Своєчасна та правдива інформація засобів масової інформації може підвищити авторитет органів влади. Таке необхідно при ліквідації надзвичайних ситуацій, це зміцнює довіру суспільства до сил цивільного захисту [11, с. 50].

Зі сторони органів місцевого самоврядування в умовах нестабільного стану, який пов'язаний з виникненням надзвичайної ситуації, повинен будуватися принцип гласності. Він зобов'язує обов'язковий безперешкодний рух інформаційних потоків у межах системи «органів місцевого самоврядування - засоби масової інформації - громадяни». Місцеві органи влади через ЗМІ своєчасно інформують населення про події які відбуваються у зоні впливу небезпечних факторів НС. Через ЗМІ населення можуть дізнаватися про заходи, які проводяться у сфері запобігання та ліквідації НС. Доступність інформації, яку забезпечує ЗМІ у принципі гласності відіграє особливу роль.

Між органами місцевого самоврядування та ЗМІ є і спеціальні принципи взаємодії: по-перше, це принцип цілеспрямованості взаємодії - сфера, яка потребує докладання про діяльність, як органів влади, так і ЗМІ. Форма взаємодії повинна обиратися з урахуванням характеристик питань, що вимагає розв'язання при надзвичайних ситуацій; по-друге - принцип організуючої спрямованості взаємодії - управлінські відносини - при взаємодії ігнорувати закони управління неможливо, це неминуче призведе до зниження результативності взаємодії; по-третє - принцип єдності соціальних цілей - спрямовують діяльність усіх ланок управління місцевих органів влади та ЗМІ, які повинні бути направлені на мінімізацію НС і їх наслідків; по-четверте - принцип дотримання балансу інтересів – як ЗМІ, так і місцеві органи влади повинні діяти в рамках своїх збалансованих компетенцій, не заважаючи основної мети – мімінізації/ліквідації негативних факторів надзвичайної ситуації. Значення цього принципу переоцінити дуже важко, але як показує практика, на жаль, є проблеми з його реалізації; по-п'яте - принцип єдиноначальності і колегіальності – проявляється у відносинах між суб'єктами дослідження, полягає в зосередженні функцій і повноважень однією особою. Сфера запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій вимагає системності у взаємодії органів місцевого самоврядування та ЗМІ. Вона повинна здійснюватися послідовно та комплексно [12, с. 266]. Розголос інформації про стан у зоні надзвичайної ситуації повинен бути узгоджений з офіційними компетентними особами, інформація повинна бути своєчасною та правдивою (експрес інтерв'ю, брифінги тощо); по-шосте - принцип плановості - у сфері запобігання і ліквідації НС встановлює основні напрями розвитку взаємодії в перспективі (важливо при НС, які по часу є довгострокові).

Всі перераховані принципи мають загальний пріоритет, це безпека життя і здоров'я мешканців тій місцевості, яка опинилася у зоні дії негативних факторів надзвичайної ситуації. Таке означає, що людське життя має найвищу цінність.

Єдністю зусиль всіх рівнів влади, у тому числі місцевих органів влади, і всіх елементів суспільства, враховуючи і ЗМІ забезпечується принципом консолідування і координованості дій. Діяльність у сфері запобігання і ліквідації НС місцевих органів влади та ЗМІ завжди повинна бути заснованою на наукових підходах, освіті, професійній підготовці, досвіду, етичних нормах громадського середовища [13, с. 132].

У сучасних умовах в яких прибуває українське суспільство (частота виникнення НС, їхня масштабність тощо) мас-медіа стають активним учасником процесу формування та реалізації державної політики на всіх його етапах:

- етап артикуляції певної суспільної проблеми - мас-медіа діють і як фільтр, і як підсилювач, навмисно тематизуючи чи не тематизуючи ту або іншу проблеми, які є надбанням громадськості;

- етап визначення проблеми - мас-медіа оперативно доносять інформацію про певну проблему до інституцій влади та громадян, це важливо у невизначених умовах надзвичайної ситуації;

- етап визначення рішення - мас-медіа має обмежений вплив, а в умовах надзвичайних ситуацій впливу може бути нездійснений, але за умови активізації журналістів до проблеми та захисту людей від небезпечних факторів НС дозволяє доносити широкому загалу інформацію про хід управлінських рішень щодо мінімізації / ліквідації наслідків НС;

- етап імплементації тактики дій - мас-медіа відслідковує реалізацію управлінських рішень на всіх

етапах ліквідації НС, з метою виявлення можливих проблем для тих, кого вони стосуються (влада, громадяни, інше) та за їх наявності здійснюють публічну артикуляцію.

Закон України «Про інформацію» (стаття № 25) надає мас-медіа гарантії діяльності, які пов'язаних зі взаємодією з органами державної влади (місцевими органами влади), у тому числі і в умовах дії надзвичайних ситуацій. Зокрема, представники ЗМІ мають право:

- безперешкодно відвідувати відкриті заходи, які проводяться органами влади, у тому числі місцевими (брифінги, прес конференції, відкриті інтерв'ю, засідання комісій по ліквідації НС тощо);

- бути особисто прийнятим керівництвом органів влади для отримання необхідної інформації, у тому числі і по НС.

Водночас Закон України «Про інформацію» (стаття № 2) вказує на неприпустимість зловживання свободою діяльності друкованих мас-медіа [14, с. 5]. Зокрема, забороняється використовувати засоби масової інформації для розповсюдження неправдивої інформації, яка може нашкодити, як органам влади, так і громадянам, які опинилися у межах дії НС.

Стаття № 2 Закону України «Про інформацію» дозволяє ЗМІ висвітлювати всі аспекти діяльності органів місцевого самоврядування, у тому числі і при надзвичайних ситуацій. При повідомленні про надзвичайну ситуацію, під час її ліквідації, мінімізації її наслідків мас-медіа, співпрацюючи з місцевими органами влади, зокрема в Миколаївський області, може робити аналіз діяльності органів місцевого самоврядування взагалі та окремих посадових осіб, давати оцінку діяльності як державній владі так і окремо посадовим особам, коментувати події які відбуваються. Але при цьому недопустимо розривати чи змішувати зміст отриманої офіційної інформації, що оприлюднюється.

Взаємодіючи з ЗМІ місцеві органи влади у свою чергу зобов'язані:

- через свої інформаційні служби (ДСНСУ має прес-центри зв'язку з громадами та ЗМІ) надавати інформацію про свою діяльність;

- надавати мас-медіа доступ до інформації про перебіг обставин, які виникають під час ліквідації НС, про заходи, які виконуються з цього питання, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю»;

- ніякий тиск на мас-медіа неприпустимо; втручатися в їх виробничий процес, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю» та іншими нормативно-правовими актами, заборонено.

Закон України «Про медіа» забезпечує реалізацію прав на свобод вираження поглядів, прав на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, у тому числі про перебіг подій при виникненні НС та про діяльність місцевих органів влади з цього питання. Користувачі медіа-сервісів мають право на вільне поширення інформації щодо їхнього захисту.

Недержавні мас-медіа, користуючись таким Законом, можуть також висвітлювати діяльність органів місцевого самоврядування щодо перебігу подій при НС, але на умовах укладеного між місцевими органами влади і редакціями засобів масової інформації угоди. Органи місцевого самоврядування в межах коштів, передбачених у місцевому бюджеті можуть формувати замовлення мас-медіа на висвітлення їх діяльності, у вигляді:

- спеціальних репортажів про події, що відбуваються під час ліквідації НС, про діяльність місцевих органів влади під час реагування на НС;

- проведення прямих теле- і радіотрансляцій про події, що відбуваються під час ліквідації НС;

- організації проблемних, тематичних теле- і радіопередач та узагальнюючих рубрик після ліквідації НС з повним висвітленням усіх подій, які відбувалися під час НС;

- створення та поширення інформації, авторських матеріалів про діяльність органів місцевого самоврядування в умовах НС роз'яснювального характеру [15, с. 15].

Взаємодія місцевих органів влади та засобів масової інформації, зокрема в Миколаївський області на сучасному етапі розвитку їхніх взаємовідносин, безсумнівно, увібрала традиції минулого, це розвиток офіційного друку, бажання влади формувати громадську думку через використання інформаційних важелів у формі популярних регіоні ЗМІ та інших факторів.

Незважаючи на появу нового у взаємовідносинах між місцевими органами влади та засобами масової інформації: зміна вертикальної та партійної структури ЗМІ на горизонтальну та комерційну; залежність ЗМІ від свого засновника (держава; інша сторона, яка бажає контролювати громадську думку та бере на себе фінансову сторону питання), місцеві органи влади та засоби масової інформації повсюдно демонструють свій намір співпрацювати на взаємовигідних умовах, особливо в умовах НС.

Автори статті вважають, що мотиви співпраці для місцевих органів влади та ЗМІ можуть бути різними. Державна влада, як і місцеві органи влади, зокрема в Миколаївський області, розуміють необхідність розширення співробітництва із засобами масової інформації. Це одна з основних умов досягнення соціальної стабільності, як в суспільстві в цілому, так і в Миколаївському регіоні.

Разом з тим, в невизначених умовах сьогодення поряд зі співпрацею, актуальними стають протиріччя, що регулярно виникають між владою (місцевими органами влади) і пресою. Об'єктивність фактів, які поширюються засобами масової інформації, часом виступають регулятором і «наглядачем» за подіями, що відбуваються, у тому числі при НС.

Але конфлікт породжує не лише прагнення ЗМІ контролювати відносини, а й їхню підпорядкованість певним колам, які прагнуть отримати владу на окремо взятій території. Сьогодні преса, в переважній більшості випадків - представник інтересів, посередник та засіб у великій грі за владу. Вона може відображати інтереси держави, або виражати амбіції кіл, які прагнуть влади і мають достатні ресурси для реалізації своїх намірів.

Конфліктні відносини зароджуються у разі, якщо порушуються інтереси однієї із сторін [16, с. 15]. Для місцевих органів влади у цих відносинах пріоритетною є підтримка суспільства, як власне благополуччя, так і благополуччя мешканців регіону. Інтереси ЗМІ більш різноманітні і включають як фінансову складову, так і прагнення здійснювати свою діяльність максимально корисно для аудиторії. Але останнє, на жаль, поступово сходить нанівець, поступаючись місцем негайної вигоди (показує практика).

Сучасні реалії українського сьогодення вказують на потребу комплексного підходу з боку місцевих органів влади на формування та розвиток масових регіональних комунікацій. У Миколаївський області влада, як один з методів регулювання своїх відносин зі ЗМІ, обрала таку структуру, як прес-служба. Її діяльність важлива як у аспекті співробітництва, коли основним завданням прес-служби є надання інформації державної значущості, і в умовах виникнення та розвитку НС.

Висновки. Отже, зазначені принципи взаємодії місцевого самоврядування за засобів масової інформації у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій будують систему відправних положень, які віддзеркалюють їх спільну діяльність під час проведення заходів захисту населення від техногенних і природних негативних проявів.

Аналіз нормативно-правової бази дозволяє нам виділити ряд принципів, на них ґрунтується взаємодія органів місцевого самоврядування та засобів масової інформації при запобіганні та ліквідації надзвичайних ситуацій. Їх ще потрібно авторами дослідити в майбутньому.

Характеризуючи основні властивості взаємодії органів місцевого самоврядування та засобів масової інформації відзначаємо, що їхня співпраця є системою узгоджених і взаємопов'язаних за метою, часом, місцем відносин з питань цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Різні, але однаково важливі для суспільства завдання виконують, як мас-медіа, так і місцеві органи влади. Але налагоджена взаємодія між ними, за умов забезпечення свободи слова і кращих професійних стандартів завжди буде відповідати суспільним інтересам, особливо в умовах надзвичайних ситуацій.

Необхідно відзначити прагнення міської влади (Миколаївська область) встановити дієві відкрити взаємовідносини з ЗМІ щільний адміністративний контроль чиновниками не розглядається. ЗМІ був і є суспільно значущим інститутом у регіоні, особливо з питань цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. В результаті проведеного авторами аналізу було показано, що основними формами взаємодії місцевих органів влади та засобів масової інформації у Миколаївський області є співробітництво та конфронтація.

Література:

1. Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security / O. Shebanina et al. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2023. Vol. 9, no. 4. URL: https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08.
2. Progoniuk L. Legal Aspects of Regulating the Legal Liability of Public Servants: Problematic Issues. *Social Legal Studios.* 2022. Vol. 5, no. 2. URL: https://doi.org/10.32518/2617-4162-2022-5-2-9-15.
3. Орешко К. Ф. Тимчасова управлінська модель міської влади Миколаєва під час війни: наслідки та виклики. *Правові засади організації та здійснення публічної влади :* матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 травня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 189-192. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18497.
4. Kliuchnyk A. Public Management and Administration in Territorial Communities of Ukraine During the War and in the Post-war Period. *Economic Affairs.* 2023. Vol. 68, Special Issue. URL: https://doi.org/10.46852/0424-2513.2s.2023.
5. Ключник А. В., Кормишкін Ю. А., Гусенко А. А., Галунець Н. І. Зарубіжний досвід правового забезпечення етики поведінки державних службовців. *Modern Economics.* 2020. № 21(2020). С. 108-114. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-17.
6. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. *Modern Economics.* 2020. № 19(2020). С. 94-100. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16.
7. Іваненко В. С., Курепін В. М. Місцеві органи влади в умовах воєнного стану: повноваження та співпраця військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування. *Правові засади організації та здійснення публічної влади :* матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 17 червня 2022 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 148-150. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11869.
8. Піндера М. В. Захист населення і територій під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру громад. *Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості :* тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 40-43. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12077.

9. Іваненко В. С., Курепін В. М. Органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Моделювання соціально-економічного розвитку в системі забезпечення продовольчої безпеки : збірник тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 10-11 травня 2023р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 41-44. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13902.
10. Барило О. Г. Зарубіжний досвід створення інформаційно-аналітичної системи цивільного захисту. *Вісник Національного університету цивільного захисту України.* Серія : Державне управління. 2023. Вип. 2. С. 387-395.
11. Сидоренко В. В. Система захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. *Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства :* тези доповідей здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, (м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р.). Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 49-51. URL:http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8205.
12. Іваненко В. С., Курепін В. М. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції :* матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265-268. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758.
13. Tools of Formation of the System of Socio-Economic Security of Territorial Communities of the Region / V. Shebanin et al. *Regional Science Inquiry.* 2022. No. 14(1). P. 127–136.
14. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text (дата звернення: 15.11.2024).
15. Буга Р. Р. Реформування місцевого самоврядування з питань захисту населення і територій від негативних наслідків надзвичайних ситуацій, як гарантована безпека людині. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти :* матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 14-17. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9819.
16. Котковський В. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління.* 2021. Вип. 4. С. 132-138.

References:

1. Shebanina, O., Burkovska, A., Petrenko, V., & Burkovska, A. (2023). Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal,* 9(4), 168–191. https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08.
2. Progoniuk, L. (2022). Legal Aspects of Regulating the Legal Liability of Public Servants: Problematic Issues. *Social Legal Studios,* 5(2). https://doi.org/10.32518/2617-4162-2022-5-2-9-15.
3. Oreshko, K. F. (2024). *Temporary Management Model of Mykolaiv City Authority During the War: Consequences and Challenges.* [Conference presentation abstract]. Legal Foundations for the Organization and Exercise of Public Authority. Khmelnytskyi University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Khmelnytskyi, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18497.
4. Kliuchnyk, A. (2023). Public Management and Administration in Territorial Communities of Ukraine During the War and in the Post-war Period. *Economic Affairs,* 68(Special Issue). https://doi.org/10.46852/0424-2513.2s.2023.40.
5. Klyuchnyk, A., Kormyshkin, Yu., Husenko, A. & Galunets, N. (2020). Foreign Practice of Legal Groundwork for State Officials Ethical Conduct. Modern Economics, 21(2020), 108-114. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-17.
6. Kurepin, V. & Kurepin, D. (2020). Public administration in the field of civil protection and security of life in the conditions of local self-government reform and decentralization of power. *Modern Economics,* 19(2020), 94-100. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16.
7. Ivanenko, V. S., & Kurepin, V. M. (2022). *Local Authorities Under Martial Law: Powers and Cooperation Between Military Administrations and Local Self-Government Bodies.* [Conference presentation abstract]. Legal Foundations for the Organization and Exercise of Public Authority. Khmelnytskyi University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Khmelnytskyi, Ukraine https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11869.
8. Pindera, M. V. (2022). *Protection of Population and Territories During Technogenic and Natural Emergencies in Communities.* [Conference presentation abstract]. Information-Psychological and Technogenic Safety: Historical Aspects, Features of Societal and Individual Protection. Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12077.
9. Ivanenko, V. S., & Kurepin, V. M. (2023). *Local Self-Government Bodies Under Martial Law.* [Conference presentation abstract]. Modeling Socio-Economic Development in the System of Food Security Assurance. Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13902.
10. Barylo, O. H. (2023). Foreign Experience in Creating an Information-Analytical System for Civil Protection. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration,* 2, 387-395.
11. Sydorenko, V. V. (2020). *System for Protecting Population and Territories from Technogenic and Natural Emergencies.* [Conference presentation abstract]. Global Sustainable Development Goals – World Security, Socio-Economic and Environmental Aspects, Opportunities for Strengthening Partnerships. Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8205.

12. Ivanenko, V. S., & Kurepin, V. M. (2023). *Implementation of Civil Protection Measures in Local Self-Government Reforms.* [Conference presentation abstract]. Environmental and Social Aspects of Economic Development in the Context of European Integration. Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758.
13. Shebanin, V., Kormyshkin, I., Kliuchnyk, A., Allakhverdiyeva, I., & Umanska, V. (2022). Tools of Formation of the System of Socio-Economic Security of Territorial Communities of the Region. *Regional Science Inquiry,* 14(1), 127-136.
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). On Information. № 2657-XII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text.
15. Buha, R. R. (2021). *Reforming local self-government in terms of protecting the population and territories from the negative consequences of emergencies as a guarantee of human security.* [Conference presentation abstract]. Development of territorial communities: legal, economic, and social aspects. Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9819.
16. Kotkovskyi, V. (2021). Information and analytical support for decision-making in the activities of state authorities. *Theory and practice of public administration,* 4, 132-138.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License